

Oktober 2022

EU'S EKSPORT TIL RUSLAND ER HALVERET EFTER INVASIONEN I FEBRUAR

Af cheføkonom Jens Hjarsbech, Axcelfuture

SAMMENFATNING

- Ruslands angreb på Ukraine 24. februar 2022 affødte en lang række økonomiske sanktioner mod Rusland fra EU's og Vestens side. Heriblandt var der EU-forbud mod import og i særlig grad eksport af en række produkter fra og til Rusland.
- I denne analyse gennemgår vi udviklingen i EU-landenes varehandel med Rusland efter invasionen. Vareimporten er faldet fra 21 mia. euro i februar til 17 mia. euro i juli, svarende til et fald på 18 pct. Måler vi importen i kilo, er den faldet med 34 pct. fra februar til juli, dvs. med en tredjedel.
- EU-landenes eksport til Rusland er faldet endnu mere. Samlet set er eksporten faldet med hele 43 pct. fra februar til juli (51 pct. målt i kilo).
- 12 EU-lande har øget importen målt i euro og syv har også øget den, når vi måler i kilo. De største stigninger står Cypren og Luxembourg for, mens Portugal og Sverige står for de største fald. Danmark har reduceret importen med 61 pct. målt i euro og 75 pct. målt i kilo
- Kun fem EU-lande har øget eksporten til Rusland siden februar – og kun tre lande, når vi måler i kilo. De fem lande, der har øget eksporten i euro, er alle østeuropæiske lande, mens Irland har øget eksporten målt i kilo klart mest. Danmark har reduceret eksporten med 65 pct. målt i euro og 82 pct. målt i kilo.
- Vi kan ikke opgøre præcist, hvilke varer der ligger bag bevægelserne i varehandlen mellem EU og Rusland fra februar til juli, da der er for mange "huller" i data. Ser vi dog på den samlede varehandel i 2021 får vi et tilstrækkeligt retvisende billede af vores normale samhandel. EU's import fra Rusland er i overvejende grad import af råstoffer, naturgas og olie, mens vi hovedsageligt eksporterer industrivarer som maskiner og transportmidler til Rusland.
- Sanktionerne ift. im- og eksport fra/til Rusland tjener to forskellige økonomiske formål. Importsanktionerne betyder, at den russiske økonomi, og dermed den russiske stat, har færre indtægter og dermed færre ressourcer til at føre krig med. Eksportrestriktionerne har omvendt den effekt, at den russiske økonomi får sværere ved at køre rundt som normalt, da Rusland ligesom alle andre lande importerer en lang række varer, der både går til normalt forbrug og indgår som komponenter i den russiske produktion.
- Den russiske industri er ganske afhængig af udenlandsk input – herunder vestligt input. Det gælder særligt den russiske produktion af maskiner og udstyr, hvor 39 pct. af inputtet i den del af industrien i 2018 kom fra EU, USA eller Storbritannien. Også den russiske transportindustri er forholdsvis afhængig af vestligt input, da 27 pct. af inputtet kommer fra EU, USA eller Storbritannien.
- Effekten af det markante fald i EU's eksport til Rusland er, at det bliver mere og mere vanskelig for Rusland at opretholde sin produktion af industrivarer, herunder transportmidler. Det er fx også derfor, at det efter sigende ikke længere er et krav, at russiske biler indeholder en række ellers normale sikkerhedsfunktioner som fx airbags eller ABS-bremser.
- Effekten kan også påvirke det russiske militær direkte, da de bl.a. er afhængige af transportmidler til transport af mandskab og krigsmateriel samt chips, som de som omtalt nu må tage fra husholdningsudstyr. Derfor vil den kraftige reduktion af eksporten til Rusland over tid have stor negativ betydning for russisk økonomi og militær. Så selvom restriktionerne kan gøre økonomisk ondt på økonomierne og befolkningerne i EU, har de i høj grad en betydelig effekt på russisk økonomi. Rusland er nemlig langt mere afhængig af handlen med EU, end EU samlet set er af handlen med Rusland. Derfor er restriktionerne både vigtige og nødvendige, da de i høj grad er med til at sænke Ruslands militære kapacitet.

EU HANDLER MARKANT MINDRE MED RUSLAND END FØR KRIGEN

Ruslands angreb på Ukraine 24. februar 2022 affødte en lang række økonomiske sanktioner mod Rusland fra EU's og Vestens side. Heriblandt var der EU-forbud mod import og i særlig grad eksport af en række produkter fra og til Rusland.

I denne analyse gennemgår vi udviklingen i EU-landenes varehandel med Rusland efter invasionen. Vi ser på im- og eksporten af varer. Dette er dog langt fra de eneste sanktioner, der er indført mod Rusland. Sanktionerne inkluderer indfrysninger af aktiver og indrejseforbud for en række navngivne russere, lukning af EU-havne for russiske skibe samt en række finansielle sanktioner. Dertil kommer mange virksomheders egne reaktioner som at [sælge datterselskaber og forlade det russiske marked](#), der ikke nødvendigvis kommer direkte af politisk indførte sanktioner, men en blanding af "moralske valg", pres fra kunder samt at det er blevet vanskeligt for vestlige virksomheder at operere i Rusland under de indførte sanktioner.

I denne analyse fokuserer vi på varehandlen, hvor der er tilgængelige månedsdata, der kan vise udviklingen siden Rusland invaderede Ukraine. Det er endnu ikke muligt ud fra officielle statistikker at opgøre effekten på fx udenlandske direkte investeringer eller tjeneste im- og eksport.¹ Tjenesteim- og eksporten udgjorde i 2020 hhv. 8,9 mia. euro og 20,5 mia. euro. Det er en del lavere end varehandlen, der var på 162 mia. euro i for vareimporten og 79 mia. euro for vareeksporten.

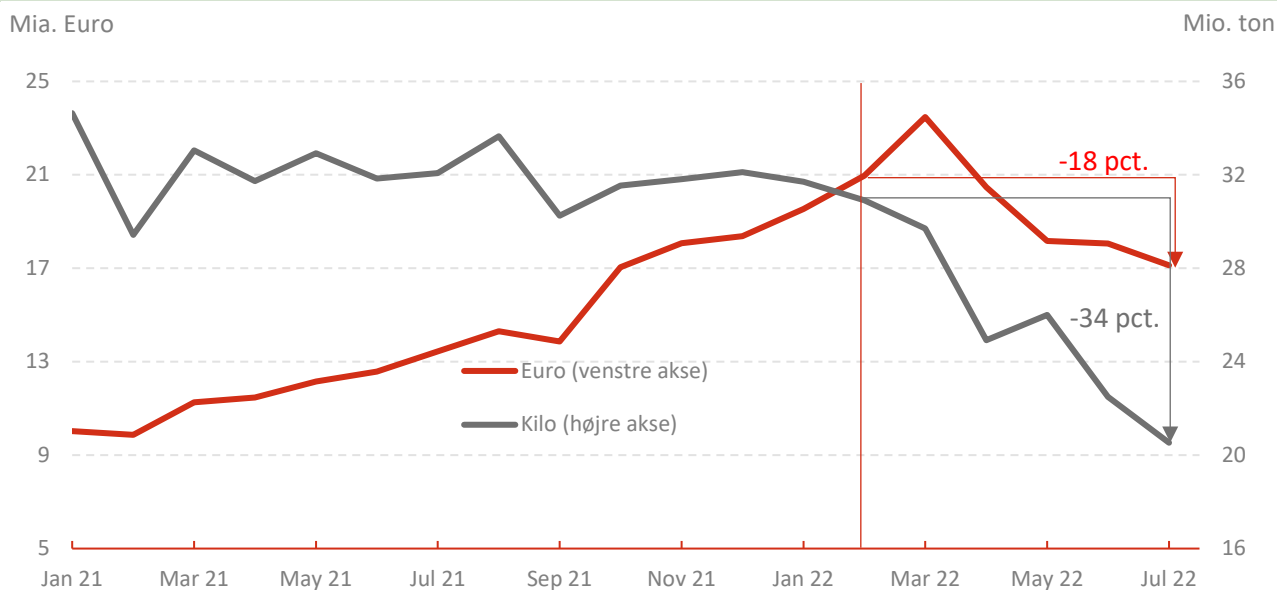
Vi importerer meget mere fra Rusland end vi eksporterer, hvilket giver en negativ varehandelsbalance. Denne var i februar på 13,6 mia. euro men er faldet en smule til 12,9 mia. euro i juli.

Begrænset fald i importen målt i euro - større fald målt i mængder

Selvom invasionen blev igangsat sent i februar, steg EU-landenes vareimport fra Rusland faktisk fra februar til marts fra 21 til 23,5 mia. euro. Det skyldes dog i høj grad de prisstigninger på olie og gas, der skete lige efter invasionen. Måler vi derimod importen i mængder faldt den allerede i marts, jf. figur 1.

Siden da er importen dog faldet til 17 mia. euro, svarende til et fald på 18 pct. siden februar. Måler vi importen i kilo, er den faldet med 34 pct. fra februar til juli, dvs. med en tredjedel.

¹ Da flere af sanktionerne indføres over tid, vil den fulde effekt heraf ikke være at finde i handelsdata endnu. Dertil kommer, at der [løbende aftales nye sanktioner](#), som fx reaktionen på Ruslands ulovlige annektering af fire regioner i september.

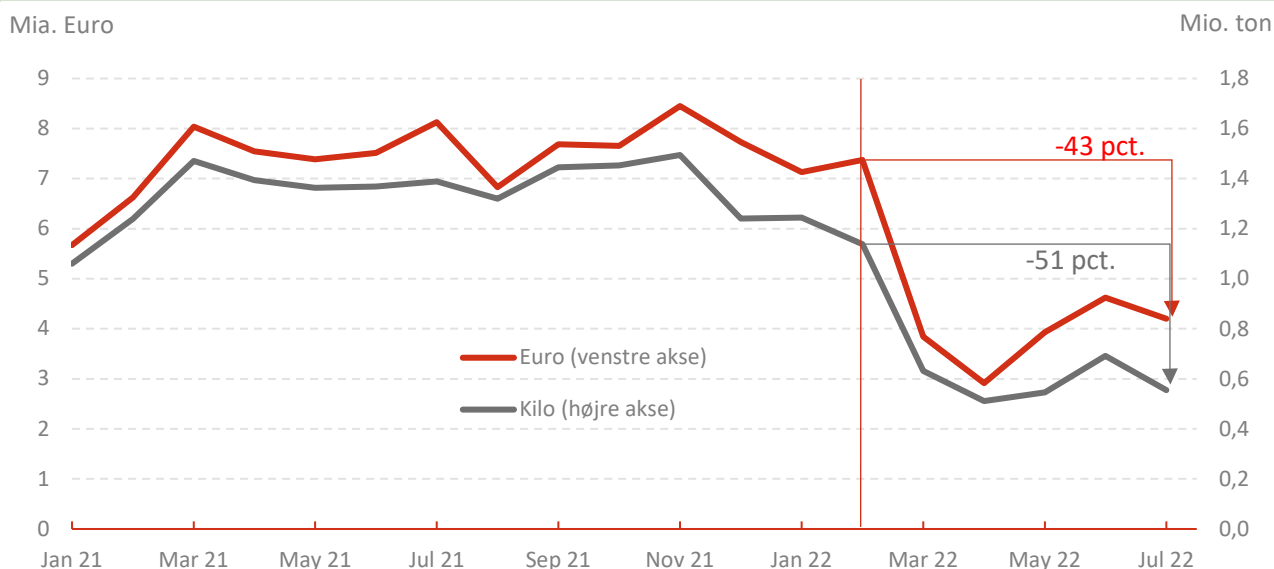
FIGUR 1: EU'S VAREIMPORT FRA RUSLAND

Kilde: Eurostat.

Note: Der mangler juli-data for Ungarn, som derfor er sat til det samme som juni.

Eksporten til Rusland er halveret

Vores eksport til Rusland er også faldet betragteligt over perioden, og faldet i euro er stort set sammenfaldende med faldet målt i kilo. Fra februar til april faldt eksporten fra 7,4 mia. euro til 2,9 mia. euro, hvorefter den dog steg lidt igen frem til juni, jf. figur 2. Samlet set er eksporten faldet med hele 43 pct. fra februar til juli (51 pct. målt i kilo).

FIGUR 2: EU'S VAREEKSPORT TIL RUSLAND

Kilde: Eurostat

Note: Der mangler juli-data for Ungarn og Malta, som derfor er sat til det samme som juni.

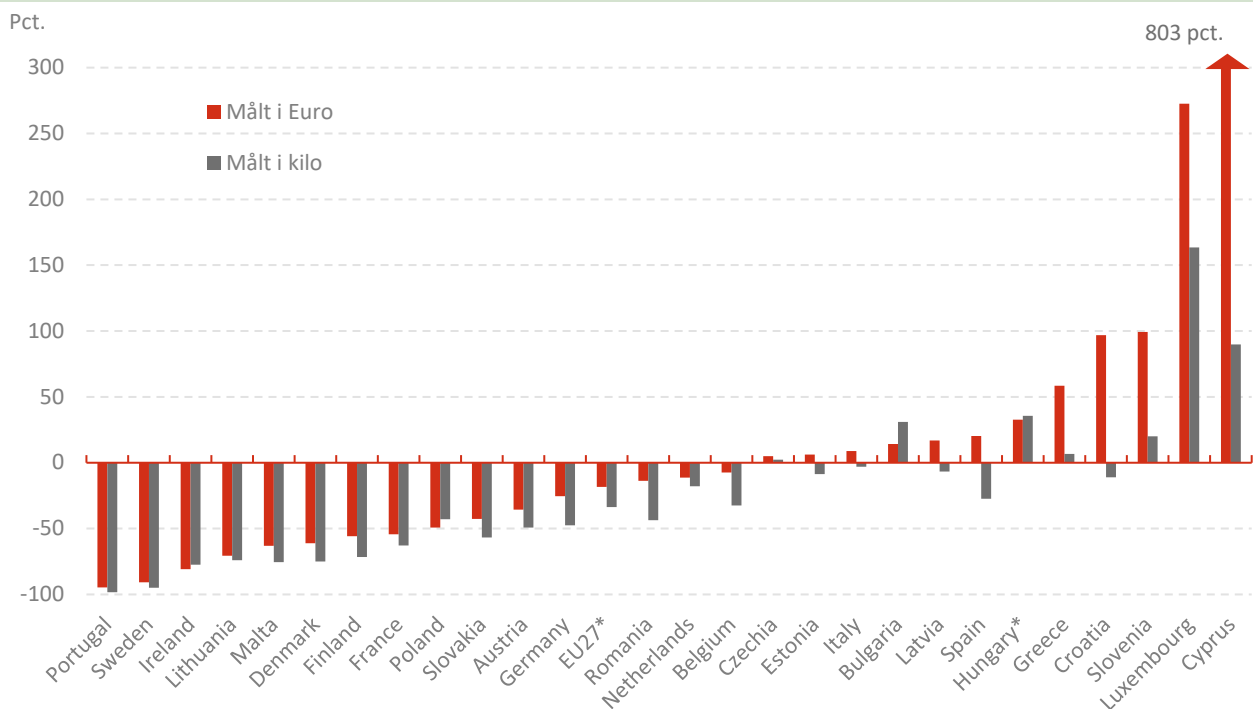
Ikke alle landes handel med Rusland er faldet

Selvom EU's import fra Rusland er faldet væsentligt, gælder det ikke for alle medlemslande.

Faktisk har 12 lande øget importen målt i euro og syv har også øget den, når vi måler i kilo, jf. figur 3. De største stigninger står Cypren og Luxembourg for, mens Portugal og Sverige står for de største fald. Danmark har reduceret importen med 61 pct. målt i euro og 75 pct. målt i kilo.

At Cyprens import er steget med 803 pct. skyldes, at mængderne er relativt små, nemlig knap 5 mio. euro i februar og knap 45 mio. euro i juli, samt at importen svinger meget fra måned til måned.

FIGUR 3: MANGE EU-LANDE HAR ØGET VAREIMPORTEN FRA RUSLAND FRA FEBRUAR TIL JULI

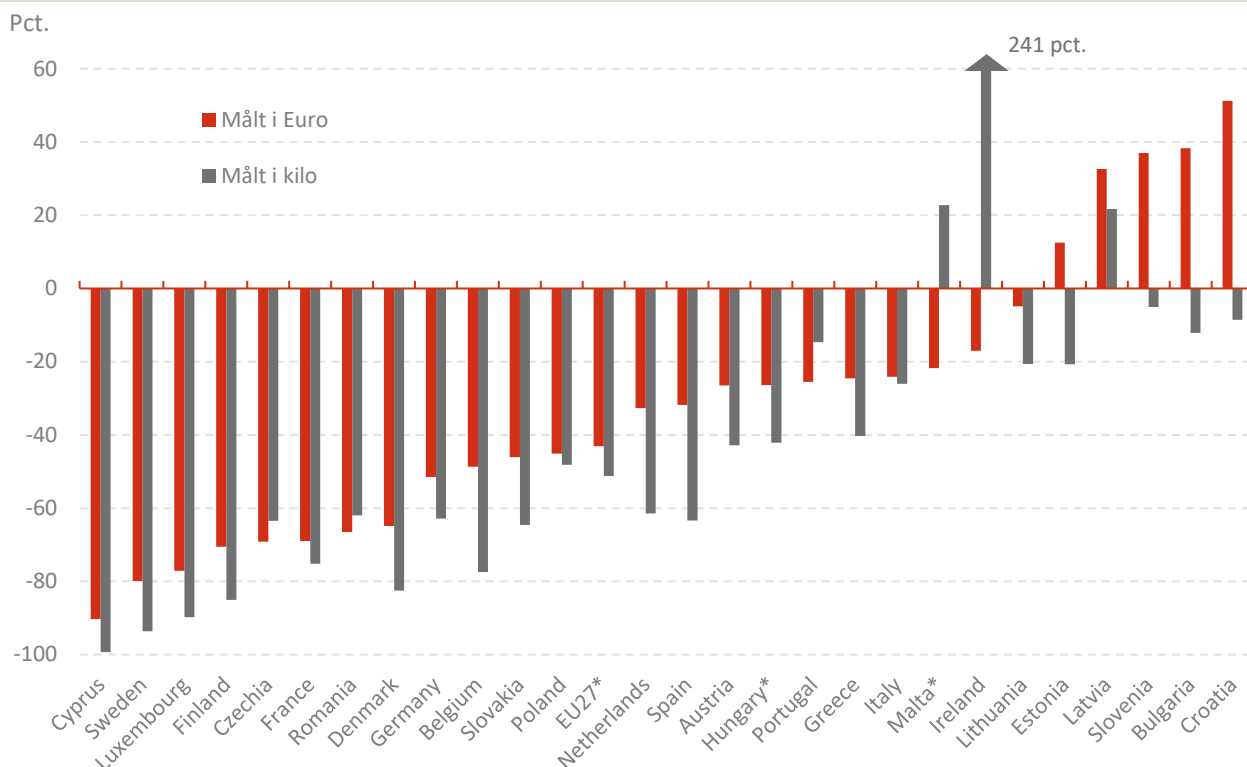
Kilde: Eurostat og egne beregninger.

Note: Der mangler juli-data for Ungarn, som derfor er sat til det samme som juni.

De økonomiske sanktioner mod Rusland er mere omfattende ift. eksporten end ift. importen. Det afspejler sig også i, at der kun er fem EU-lande, der har øget eksporten til Rusland siden februar – og kun tre lande, når vi måler i kilo, jf. figur 4. De fem lande, der har øget eksporten i euro, er alle østeuropæiske lande, mens Irland har øget eksporten målt i kilo klart mest.

Det er i øvrigt værd at bemærke, at Cypren og Luxembourg, der har øget importen mest, jf. figur 3, faktisk har reduceret eksporten til Rusland hhv. mest og 3. mest. Danmark har reduceret eksporten med 65 pct. målt i euro og 82 pct. målt i kilo.

FIGUR 4: FÆRRE LANDE HAR ØGET VAREEKSPORTEN FRA FEBRUAR TIL JULI 2022

Kilde: Eurostat og egne beregninger.

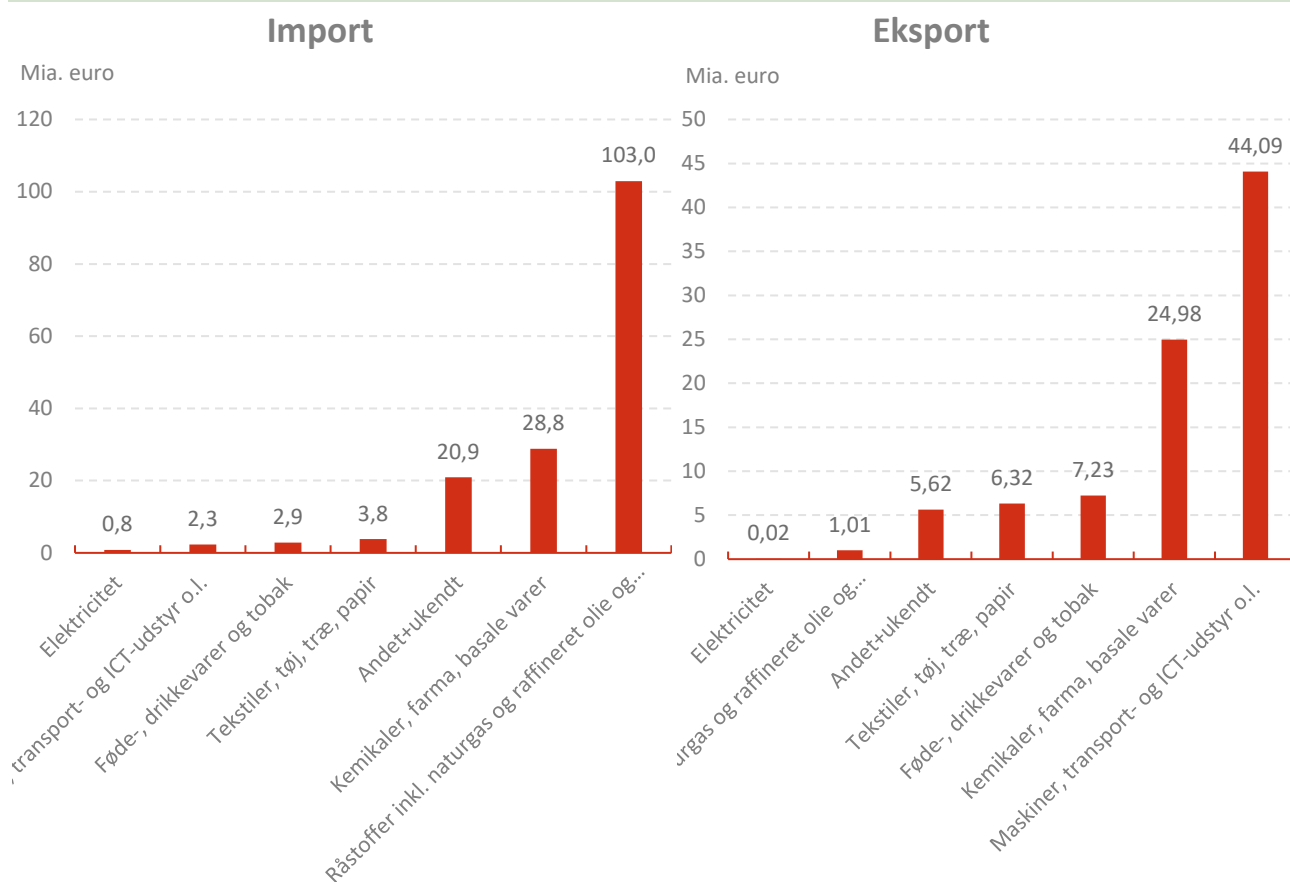
Note: Der mangler juli-data for Ungarn og Malta, som derfor er sat til det samme som juni.

Vi køber råstoffer og brændsler og sælger maskiner

Vi kan desværre ikke opgøre præcist, hvilke varer der ligger bag bevægelserne i varehandlen mellem EU og Rusland. Det skyldes, at der er for mange "huller" i data, hvor de enkelte EU-lande ikke indrapporterer månedstallene for handlen med forskellige varegrupper til Eurostat.

Ser vi dog på den samlede varehandel i 2021 får vi et tilstrækkeligt retvisende billede. EU's import fra Rusland er i overvejende grad import af råstoffer, naturgas og olie, jf. figur 5. Med 103 mia. euro udgjorde det 63 pct. af vareimporten sidste år.

Vi sælger derimod hovedsageligt industrivarer som maskiner og transportmidler til Rusland, som i 2021 udgjorde 44 mia. euro, svarende til 49 pct. af den samlede vareeksport.

FIGUR 5: VI KØBER RÅSTOFFER AF RUSLAND OG SÆLGER MASKINER

Kilde: Eurostat og egne beregninger. Data for varehandel i 2021

EKSPORTFALD KAN FÅ STOR BETYDNING FOR RUSSISK ØKONOMI

Sanktionerne ift. im- og eksport fra/til Rusland tjener to forskellige økonomiske formål. Importsanktionerne betyder, at den russiske økonomi, og dermed den russiske stat, har færre indtægter og dermed færre ressourcer til at føre krig med. Eksportrestriktionerne har omvendt den effekt, at den russiske økonomi får sværere ved at løbe rundt som normalt, da Rusland ligesom alle andre lande importerer en lang række varer, der både går til normalt forbrug og indgår som komponenter i den russiske produktion.

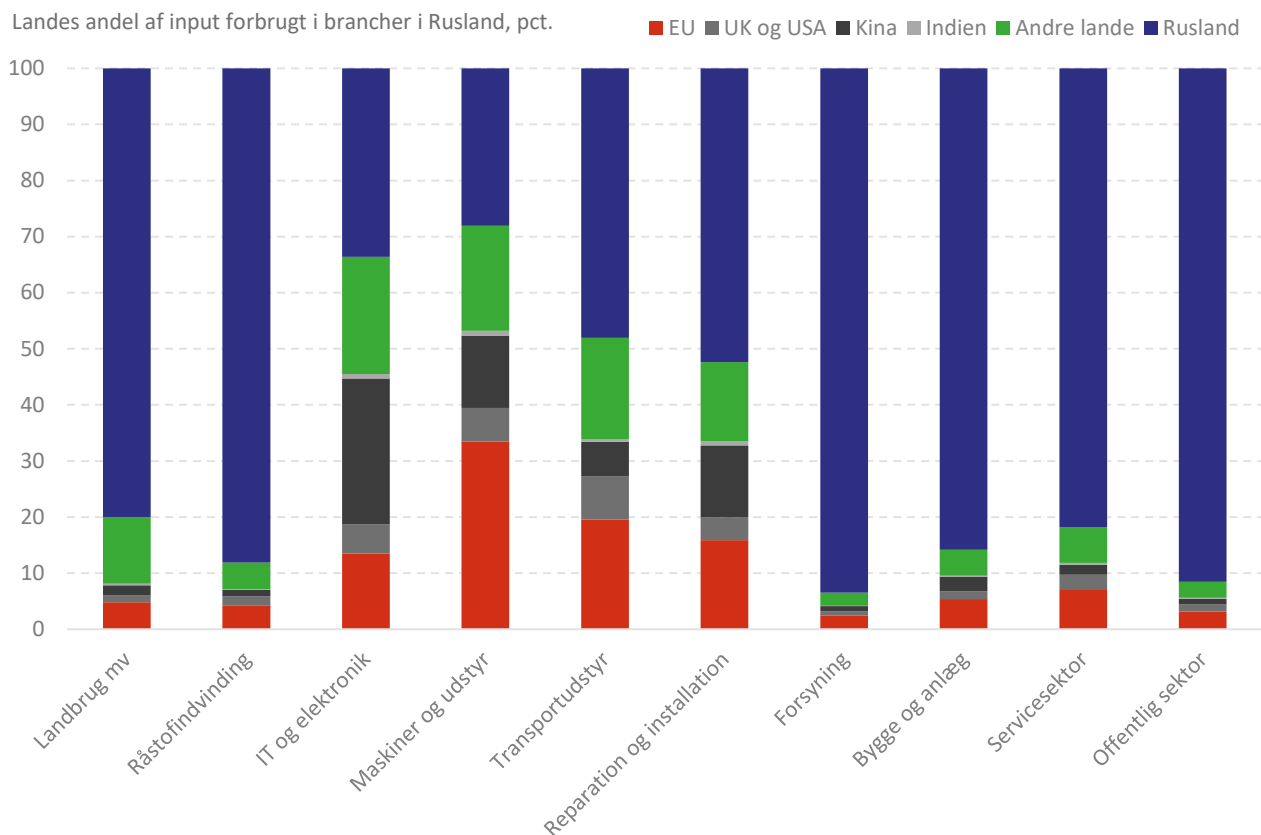
Ud fra OECD's Trade in Value Added-data kan vi vurdere, i hvor høj grad de forskellige dele af den russiske økonomi er afhængig af udenlandsk input. Det viser sig, at den russiske industri er ganske afhængig af udenlandsk input – herunder vestligt input. Det gælder særligt den russiske

produktion af maskiner og udstyr, hvor 39 pct. af inputtet i den del af industrien i 2018² kom fra EU, USA eller Storbritannien, jf. figur 6. Også den russiske transportindustri er forholdsvis afhængig af vestligt input, da 27 pct. af inputtet kommer fra EU, USA eller Storbritannien.

Effekten af det markante fald i EU's eksport til Rusland er, at det bliver mere og mere vanskelig for Rusland at opretholde sin produktion af industrivarer, herunder transportmidler. Det er fx også derfor, at det efter sigende [ikke længere er et krav, at russiske biler indeholder en række ellers normale sikkerhedsfunktioner som fx airbags eller ABS-bremser](#).

Effekten kan også påvirke det russiske militær direkte, da de bl.a. er afhængige af transportmidler til transport af mandskab og krigsmateriel samt [chips, som de efter sigende nu må tage fra husholdningsudstyr](#). Derfor vil den kraftige reduktion af eksporten til Rusland over tid have stor negativ betydning for russisk økonomi og militær.

FIGUR 6: LEVERANDØRER AF INPUT TIL DEN RUSSISKE ØKONOMI

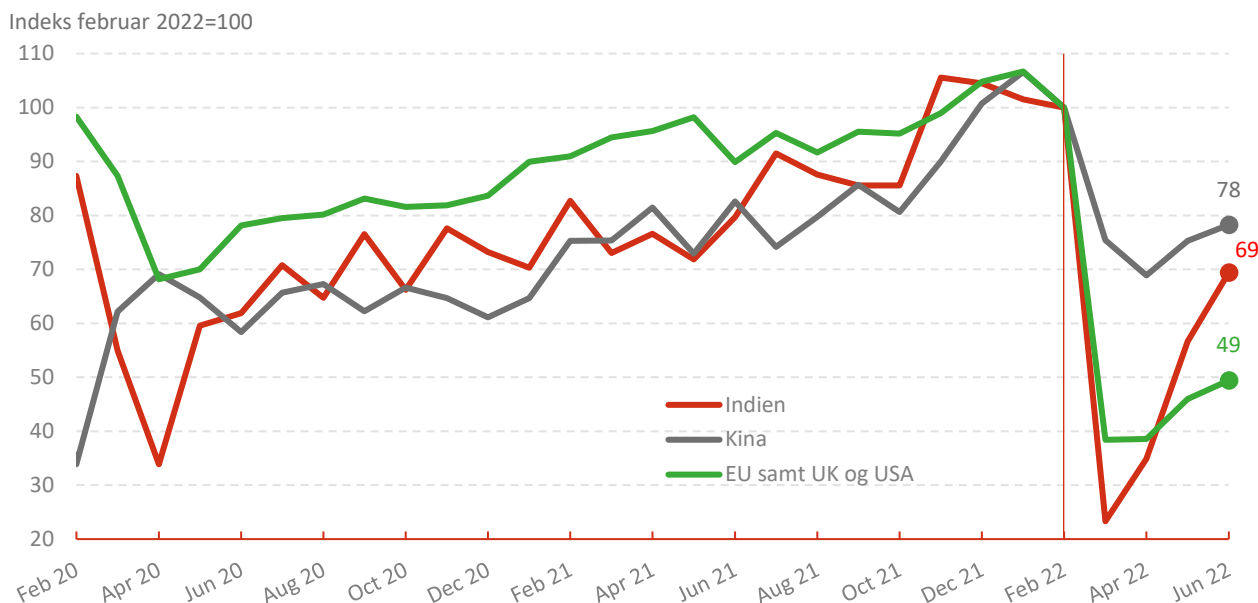
Kilde: OECD's TiVA-database og egne beregninger. Data dækker 2018

Indien og Kina har også reduceret eksporten – men noget mindre end Vesten

EU og vores vestlige partnere som Storbritannien og USA er ikke de eneste, der har reduceret eksporten til Rusland. Selvom de ikke har indført sanktioner mod Rusland, så faldt eksporten fra både Kina og Indien efter invasionen i februar. En del af faldet er dog blevet genoprettet, men vareeksporten fra Kina og Indien lå i juni på hhv. 78 og 69 pct. af eksportværdien i februar, jf. figur 7.

² Der er desværre ikke nyere data tilgængelig, men det er fair at antage, at andelen ikke har ændret sig afgørende siden 2018.

FIGUR 7: UDVIKLINGEN I VAREEKSPORTEN TIL RUSLAND FRA VESTEN, KINA OG INDIEN

Kilde: IMF, Macrobond og egne beregninger. Egen sæsonkorrektion. Kun EU-lande med data for juni 2022 er medtaget, hvilket dækker ca. 90 pct. af eksporten fra EU

SANKTIONERNE SKADER RUSSISK ØKONOMI

Restriktionerne og handelsreaktionerne har markante – om end langsigtede – effekter på russisk økonomi. Importfaldet betyder færre indtægter til landet, mens eksportfaldet påvirker deres evne til at producere mange af de varer, de laver med input fra vestlige virksomheder.

Så selvom restriktionerne kan gøre økonomisk ondt på økonomierne og befolkningerne i EU, har de i høj grad en betydelig effekt på russisk økonomi. Rusland er nemlig langt mere afhængig af handlen med EU, end EU samlet set er af handlen med Rusland. Derfor er restriktionerne både vigtige og nødvendige, da de i høj grad er med til at sænke Ruslands militære kapacitet.

KONTAKT
JENS HJARSBECH
CHEFØKONOM, AXCELFUTURE
TLF. 26 19 65 25
JH@AXCELFUTURE.DK
[LINKEDIN.COM/IN/JENSUHJARSBECH/](https://www.linkedin.com/in/jensuhjarsbech/)